

HRAD SVOJANOV

569 73 Svojanov 1, tel.: 461 744 105, 461 744 124,
mobil: 739 339 991, 739 518 703,
e-mail: hrad@svojanov.cz, IČ: 00194620

Svojanov 4. 2. 2011

Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Hrad Svojanov v roce 2010

Zhodnocení plnění úkolů a činností organizace

Činnost příspěvkové organizace Hrad Svojanov je stanovena zřizovací listinou, která byla aktualizována 1. 10. 2009. Hlavním účelem činnosti příspěvkové organizace je pečovat o kulturně historické dědictví významné stavební památky a vytvářet podmínky pro aktivní odpočinek a kulturně společenské využití historického prostředí co nejširším spektrem návštěvníků.

Činnost organizace byla v roce 2010 velmi rozmanitá.

Hrad Svojanov zahájil návštěvnickou sezónu již od ledna 2010 a opět tak patřil mezi celoročně zpřístupněné památkové objekty. Možnost návštěvy v zimě využívali opravdoví zájemci o památky, kteří si chtěli hrad prohlédnout v klidnější a přitom romantické zimní atmosféře.

V zimním období proběhla oprava všech oken vstupní budovy hradu. Okna byla v havarijním stavu, byla repasována, opatřena novým nátěrem a stylovými klikami. K úpravám došlo v ubytovací části. Kompletní obnovou prošly pokoje č. 6 a 7. Z bývalých turistických pokojů s palandami tak vznikl stylový apartmán, vybavený historickým nábytkem s přelomu 19. a 20. století. Mezi oběma pokoji byla zprovozněna zcela nová koupelna s toaletou. Rozsáhlou opravou prošlo i sociální zařízení pro veřejnost v přízemí vstupní budovy, kde díky grantu Pardubického kraje došlo k obnově inženýrských sítí, výměně veškerého zařízení, obkladů a dlažby.

Další úpravy byly realizovány v hradní restauraci, kterou od března převzal nový provozovatel, společnost Portaner. V její režii pak došlo k obrovskému zvýšení úrovně restauračního provozu a dalších gastronomických služeb v rámci kulturních i komerčních akcí. Rozsáhlá spolupráce mezi organizací

Hrad Svojanov a společností Portaner vznikla i na úrovni propagace a při úpravách dosud nevyužitých částí hradu.

Z památkového hlediska velmi zdařilou a významnou akcí byla obnova objektu zříceniny renesančního paláce, která probíhala v jarních měsících. Především zde došlo k výměně opadávajících betonových omítek z 80. let 20. století za vápenné, imitující v rozsahu i provedení původní. Tato akce byla zčásti hrazena dotací Pardubického kraje. Přitom také došlo ke znovuobnovení fragmentů renesančních psaníčkových sgrafit, která fasády paláce zdobila až do konce 80. let 20. století.

V měsících dubnu a květnu proběhly dvě kulturní akce – Velikonoce na hradě a Hradní jarmark. Velikonoce na hradě byly pořádány ve spolupráci se SVC Mozaika. Akce ukazovala tradiční velikonoční zvyky a exteriéry i interiéry hradu byly dekorovány tradiční velikonoční výzdobou. Hradní jarmark představoval ukázky dobových řemesel a na horním nádvoří probíhaly představení historického šermu a hudební vystoupení. Obě akce zaznamenaly velký zájem ze strany návštěvníků. Další naučné programy probíhaly v květnu a červnu na nádvoří hradu pro děti z mateřských a základních škol v rámci školních výletů.

Dne 18. června v areálu hradu proběhly hry Královských věnných měst. Program pro účastníky byl připraven ve spolupráci se skupinou historického šermu Balestra. Účastníci, pro které byla připravena řada úkolů, odjížděli nadšení a okouzleni atmosférou hradu.

V červnu byla zahájena významná stavební akce, obnova vnějšího pláště objektu bývalé ratejny, situované v předhradí přímo před hlavní branou do hradu. V první fázi byla vyměněna okna a dveře. V podzimních měsících pak byly opraveny krovy, položena nová střešní krytina a provedeny nové fasády. Na závěr prošel obnovou přístavek v zadní části budovy, bylo provedeno jeho zateplení a obednění dřevěnými deskami. Všechny tyto práce směřovaly k uvedení celé budovy do podoby, jak vypadala v 2. polovině 19. století. To se podařilo zejména díky dochované dokumentaci a plánům. Především staronový tvar oken a nátěr fasád v okrové barvě přispěly k zapojení objektu do celkového historického charakteru hradního areálu. Akce proběhla díky dotaci Ministerstva kultury České republiky z Programu záchrany architektonického dědictví.

Hlavní kulturní program dále probíhal v prázdninových měsících červenci a srpnu. V prostorách hradu byly postupně realizovány akce Hold králi Přemyslovi, Festival akustické hudby, Divadelní pouť a Pocta Závaši z Falkenštejna. Obrovský zájem ze strany veřejnosti zaznamenaly noční prohlídky, které byly konány v nepravidelných intervalech v průběhu letní sezóny. Velký úspěch měla Divadelní pouť, v rámci které vystoupila mimo jiné i známá herecká dvojice Eva Hrušková a Jan Přeučil. Oba známí herci velmi kladně hodnotili prostředí hradu Svojanova i péči města Poličky o hrad. Letní kulturní program by pořádán za finanční podpory

Pardubického kraje, Divadelní pouť proběhla pod osobní záštitou hejtmána Radko Martínka.

Nejvýznamnější kulturní akcí roku 2010 byla Oslava 100 let od zakoupení hradu Svojanova městem Poličkou, která proběhla o víkendu 4. - 5. září 2010. Hradní areál osídlili vojáci rakousko - uherské c. k. armády. Předváděli techniku a strategii bojů a svedli i bitvu o hrad. Návštěvníci si mohli vystřelit z jejich zbraní. Hradem se procházely dámy v dobových róbách, které také předvedly módní přehlídku tehdejších oděvů i spodního prádla. Na nádvoří hrála dobová hudba a probíhala představení stylového loutkového divadla. Symbolicky, tak jako před 100 lety, se na hradě sešli starostové města Poličky a městyse Svojanova (tentokrát Jaroslav Martinů a Josef Gracias). Akce proběhla pod osobní záštitou hejtmána Pardubického kraje Radko Martínka, který hrad rovněž navštívil a ocenil přitom jedinečnost programu. K tomuto výročí byla vydána publikace „Hrad Svojanov – 100 let od zakoupení městem Poličkou“, přinášející pohled na historii hradu ve světle zcela nových poznatků nedávno dokončeného stavebně historického průzkumu, podrobné zpracování období historie hradu v letech 1910 – 2010, popis nových interiérových expozic a také rozsáhlou barevnou fotodokumentaci. Byla vydána také výroční turistická známka prezentující hrad Svojanov a znak města Poličky. O tuto známku byl v průběhu celé sezóny velký zájem.

V září proběhla ve spolupráci s městem Svojanovem na hradě akce s názvem „Tradiční řemesla a jídla“, představující mimo jiné vítězné výrobky soutěže „Regionální potravina Pardubického kraje“. Velký úspěch měla akce „Putování staletími“ pořádaná ve spolupráci se společností Portaner a zámekem v Litomyšli a určená žákům základních škol. Návštěvnícká sezóna byla uzavřena adventními prohlídkami se stylovou výzdobou v měsíci prosinci.

Díky úspěšné sezóně byly v podzimních měsících pořízeny nové exponáty do hradního paláce. Nejzajímavějším je dobová toaleta z 19. století.

Nedílnou součástí činnosti organizace jsou také pronájmy historických prostor hradu, zejména sálu domu zbrojnošů, pro konání společenských a komerčních akcí. Tak zde proběhlo zejména několik svatebních hostin a oslav, kde veškeré gastronomické služby zajišťovala společnost Portaner. Úroveň jí poskytovaných služeb byla razantně vyšší než v předchozích letech a vyvolala velmi pozitivní ohlas ze strany hradní klientely.

V podzimních měsících byly realizovány další stavební úpravy. Proběhla první etapa obnovy budovy bývalého poplužního dvora v předhradí. Byly dostavěny zřícené klenby v interiérech objektu a došlo k jeho statickému zajištění. Na tyto práce v roce 2011 naváže obnova vnějšího pláště budovy. Díky tomu dojde k výraznému estetickému zhodnocení prostředí předhradí.

24. listopadu došlo k předání dekretu dotace na Revitalizaci hradu Svojanova pro zvýšení cestovního ruchu v regionu. V sále poličské radnice dekret převzali představitelé města Poličky od hejtmana Pardubického kraje Radko Martínka. Dotace umožní obnovu významných částí hradu – paláce, domu zbrojnošů a pozdně gotického opevnění. Vybudovány budou nové expozice v domě zbrojnošů a průvodci budou provádět v dobových kostýmech. Přínosem dotace bude také velká propagační kampaň. Závěr roku na hradě byl tedy ve znamení příprav na tuto rozsáhlou akci.

Vzájemná spolupráce s ostatními příspěvkovými organizacemi města Poličky

Příspěvková organizace Hrad Svojanov v roce 2010 spolupracovala s Městským muzeem a galerií Polička, se Střediskem volného času Mozaika Polička a s organizací Tylův dům.

Spolupráce s Městským muzeem a galerií Polička spočívá především v dlouhodobé zápůjčce souboru historického nábytku, který je instalován v prostorách expozic hradního paláce a souboru historických klasicistních dveří a vrat, umístěného v sále domu zbrojnošů. Naopak organizace Hrad Svojanov poskytla muzeu prostory k deponování souboru méně hodnotných historických dveří. Obě organizace spolupracují také v oblasti propagace.

Díky spolupráci se Střediskem volného času Mozaika byla realizována úspěšná kulturní akce – Velikonoce na hradě.

S organizací Tylův dům probíhala spolupráce na úrovni vzájemné propagace. Pro akci Princess of the world, konanou v Tylově domě 24. září 2010, byl zapůjčen historický inventář.

Mimořádné a jednorázové úkoly či problémové oblasti plněné v daném roce organizací

Mimořádným úkolem roku 2010 bylo nalezení nového provozovatele hradní restaurace. Po neúspěšném provozování restaurace Střední odbornou školou a středním odborným učilištěm Polička, kdy přes mimořádně úspěšný rok vzhledem k návštěvnosti a konaným kulturním i komerčním akcím, byl provoz restaurace prohlášen za hluboce ztrátový, byla restaurace od 28. října 2009 uzavřena. V měsíci lednu proběhlo výběrové řízení na nového provozovatele a 1. února 2010 byla komisí vybrána pražská společnost Portaner. Tato společnost v regionu provozuje také restauraci v kulturním centru Fabrika a kavárnu v parku Jana Palacha ve Svitavách. Po nezbytných úpravách restaurace a provedení její nové výzdoby a dekorace byl zahájen provoz 20. března 2010. Úroveň provozu restaurace a kuchyně byla nepoměrně vyšší než v předchozích letech. To ocenila také kontrola provedená Krajskou hygienickou stanicí. K obrovskému zkvalitnění služeb došlo i zejména při konání společenských akcí – svatebních oslav, hostin apod. Po celou

sezónu bylo v provozu venkovní posezení a po dobu konání kulturních akcí byly otevřeny i stánky s občerstvením. Provoz pod vedením společnosti Portaner se ukázal jako ekonomicky rentabilní. Díky velkému zájmu vedení společnosti Portaner nejen o provoz restaurace, ale i celého hradu, došlo k rozsáhlé spolupráci na úrovni propagace. Společnost Portaner zajišťuje také další úpravy prostor zázemí. Ve spolupráci organizace Hrad Svojanov a společnosti Portaner pak dochází k obnově doposud nevyužitých prostor hradu za účelem dalšího společného využívání. Vzniká tak například zcela nový reprezentační salon v přízemí severovýchodní bašty.

V rámci stavebních úprav objektu vznikly dvě problémové oblasti:

K havarijní situaci došlo na turistické ubytovně, kde závadou opotřebením odpadového potrubí došlo k protékání vody ze sprch sociálních zařízení do kleneb sociálního zařízení pro veřejnost v přízemí. K odstranění poruchy bylo nutné rozebrat podlahy v podstatné části prostor sociálních zařízení. Celá akce přinesla náklady ve výši bezmála 55 000,- Kč.

Jako druhá problematická stavební akce se ukázala obnova budovy čp. 2 – bývalé ratejny na předhradí. V průběhu prací byl zjištěn horší stavebně technický stav než předpokládaný a k dokončení celé akce musela organizace vynaložit 20 000,- Kč.

Obě tyto nepředpokládané akce zapříčinily, že nemohly být realizovány plánované činnosti (obnova prostor ve vstupní budově, vybudování nové vstupní historické expozice).

Problémovou oblastí provozně technického charakteru je příjezdová komunikace ke hradu. Příjezdová komunikace je vlastnictvím městyse Svojanova. V současné době je v havarijním stavu. Asfaltový povrch vykazuje četné výmoly a trhliny, ohrazení směrem do stráně je nefunkční a z podstatné částí spadené. Organizace na vlastní náklady provedla základní opravu a nátěr oplocení mostu při odbočce ke hradu. Oprava výmolů je dojednána s vedením městyse Svojanova. Pro zajištění bezpečného příjezdu ke hradu je však zapotřebí provedení mnohem zásadnější obnovy celé komunikace a s ní souvisejících prvků. Dalším problémem je zimní údržba komunikace, kterou zajišťuje ve vlastní režii pouze organizace Hrad Svojanov. Zařízení k tomu sloužící, malotraktor zn. Yukon, je po mnoha letech provozu v nevyhovujícím technickém stavu, organizace do jeho oprav každoročně vynakládá nemalé finanční prostředky. Je tedy velmi náročné příjezdovou komunikaci udržet vždy v průjezdném stavu. Také zejména při kalamitních sněhových situacích, které v tuhé zimě roku 2010 byly časté, malotraktor nezvládal odstraňovat velké množství sněhu. V závěru roku 2010 se velkou pomocí při odklizení sněhu stalo pořízení nové frézy.

Výsledky všech provedených kontrol v organizaci a případná opatření k nápravě

V organizaci je zaveden vnitřní kontrolní systém ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě, v platném znění. K nakládání s prostředky organizace je odpovědný ředitel organizace jako příkazce operací. Za správu rozpočtu organizace je odpovědný vedoucí návštěvnického provozu jako správce rozpočtu. Za vedení účetnictví organizace je odpovědný účetní organizace jako hlavní účetní.

Dne 12. 8. 2010 proběhla kontrola České obchodní inspekce. Kontrola byla provedena za přítomnosti ředitele organizace a jejím zaměřením bylo oprávnění k podnikání a dodržování zákona 634/92 Sb. v pl. znění. Při kontrole nebylo zjištěno žádné porušení platných právních předpisů.

Další finanční kontroly ze strany zřizovatele nebo jiných subjektů v organizaci Hrad Svojanov v roce 2010 neproběhly.

Získané granty, případně jiné aktivně zajištěné příjmy organizace

V roce 2010 byly získány granty či jiné příspěvky na obnovu jednotlivých částí hradu, na pořádání kulturních akcí a na vydání publikace „Hrad Svojanov – 100 let od zakoupení městem Poličkou“.

Hrad Svojanov byl opět zařazen do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR. Z tohoto programu obdržel zřizovatel dotaci ve výši 595 000,- na obnovu venkovního pláště (střecha, fasáda, výplně okenních a dveřních otvorů, zadní přístavek) budovy čp. 2 – bývalé ratejny.

Od Pardubického kraje byly získány následující granty:

Grant z Programu podpory publikační činnosti v oblasti kulturního a historického dědictví na rok 2010 ve výši 100 000,- Kč na vydání publikace „Hrad Svojanov – 100 let od zakoupení městem Poličkou“. Díky příspěvku od zřizovatele ve stejné výši byla vydána reprezentativní celobarevná publikace o 111 stranách na křídovém papíru. Vydání publikace v takovém rozsahu o tak nízkých nákladech bylo možné jen díky tomu, že se všichni autoři zřekli nároků na autorské honoráře.

Grant z Programu podpory kulturních aktivit na rok 2010 ve výši 40 000,- Kč na propagaci, honoráře a technické zabezpečení akcí konaných v rámci Svojanovského léta 2010.

Grant z Programu stavební obnovy a restaurování kulturních památek v Pardubickém kraji na obnovu budovy čp. 46 v areálu bývalého poplužního dvora hradu Svojanov ve výši 220 000,- Kč.

Dotaci Pardubického kraje na přípravu a konání Divadelní pouti 2010 ve výši 10 000,- Kč.

Dotaci Pardubického kraje na přípravu a konání Oslavy 100 let od zakoupení hradu Svojanov městem Poličkou ve výši 30 000,- Kč.

Město Polička obdrželo také dotaci z Regionálního operačního programu NUTS II Severovýchod na Revitalizaci hradu Svojanov pro zvýšení cestovního ruchu v regionu ve výši 29 575 605,- Kč.

Zhodnocení návštěvnosti či jiného ukazatele dle charakteru činnosti meziročně (nejméně tři roky zpětně)

Návštěvnost hradu Svojanova v roce 2010 byla nižší než v roce 2009, avšak výrazně vyšší než v letech předchozích. Po mnoha letech, kdy se návštěvnost udržovala spíše pod hranicí 30 000 návštěvníků nyní stále převyšuje 40 000. Prostory hradu si prohlédlo 41 600 návštěvníků. V rámci různě dlouhých pobytů bylo ubytováno 1 156 hostů. Počet ubytovaných osob je nižší než v předchozích letech, protože došlo ke snížení kapacity a zvýšení úrovně ubytování, s čímž souvisí i nárůst ceny za ubytování. V areálu hradu proběhlo 24 svatebních obřadů.

Rok	Počet návštěvníků
2008	34 724
2009	46 887
2010	41 600

Rok	Počet ubytovaných osob
2008	1 698
2009	2 333
2010	1 156

Rok	Počet svatebních obřadů
2008	21
2009	35
2010	24

Zhodnocení úsporných opatření přijatých k udržení vyrovnaného hospodaření organizace

Vzhledem k příznivě se vyvíjejícímu zájmu o hrad Svojanov ze strany veřejnosti nebylo nutné činit výrazná opatření k udržení vyrovnaného hospodaření. Organizace náročnou letní sezónu zvládala za minimálního počtu personálu, především díky velkému zájmu, výbornému osobnímu přístupu a za časového vypětí ze strany zaměstnanců organizace.

Zejména z úsporných důvodů nebyl zcela naplněn plánovaný počet zaměstnanců pracujících na dohodu o provedení práce (průvodci).

Z důvodů nepředpokládaných nákladů při odstranění havarijní situace (porucha odpadů) na ubytovně a při obnově budovy čp. 2 byly odloženy plánované úpravy ubytovacích pokojů a přízemních prostor ve vstupní budově hradu a byla rovněž odložena příprava vstupní historické expozice v hradním paláci.

Plány a vize organizace na budoucí období a návrh na jejich realizace

Rok 2011 je pro hrad Svojanov velmi významný. V tomto roce je zahájena Revitalizace hradu Svojanov pro zvýšení cestovního ruchu v regionu. V jejím rámci dojde k celkové obnově dvou nejvýznamnějších objektů v areálu hradu – hradního paláce a domu zbrojnošů. Vybudováno bude odvodnění horního nádvoří. Zabezpečena a obnovena bude část vnějšího hradebního obvodu a na půlválcových baštách vzniknou vyhlídkové a oddechové altány. Areál předhradí bude opatřen novou vstupní branou. Novou koncepcí získají i prohlídkové okruhy. Okruh A – zámecký – představí komnaty paláce s dobovou instalací 2. poloviny 19. století. Bude začínat ve vstupní historické expozici a procházet dále přes sloupovou síň, vstupní halu, kuchyni, expozici grafitu, chodbičku pro služebnictvo, schodiště, halu v prvním patře, jídelnu, přípravnu, dámský salon, ložnici, panský salon a pracovnu. Vyvrcholí procházkou po nově obnovených vyhlídkových terasách kolem paláce. Okruh B – hradní – bude vycházet ve spodním sklepení pod západní částí paláce, dále návštěvníci projdou do horního patra sklepení s výstavou strašidel, přes nádvoří do mučírny, východního sklepení a opět přes nádvoří do domu zbrojnošů, který bude poprvé v historii otevřen v celém rozsahu. Uvnitř obnoveného domu zbrojnošů vzniknou zcela nové instalace. Dolní sál bude sloužit pro konání výstav s historickou tematikou, horní sál bude instalován jako interaktivní expozice života hradní posádky na konci 15. století. Obsahovat bude dobové zbroje, zbraně, oděvy a hry. Návštěvníci také vstoupí do prostor pozdně gotických krovů. Venkovní okruh bude rozšířen o možnost procházky parkány podél vnějších hradeb se zmíněnými altány. Všechny prohlídky budou vedeny průvodci v dobových kostýmech – zámecký okruh v kostýmech 19. století, hradní okruh v kostýmech gotických.

Pro rok 2011 jsou podány žádosti o dotace na další akce. Pardubický kraj byl požádán o poskytnutí grantů na obnovu západní bašty vnějšího opevnění, na podporu Svojanovského léta 2011 a na výstavbu nové oddechové zóny v prostorách předhradí. Na Ministerstvu kultury České republiky je podána žádost o dotaci z Programu záchrany architektonického dědictví na akci obnovy venkovního pláště budovy čp. 46 bývalého poplužního dvora. Nadace ČEZ předběžně přislíbila poskytnutí dotace na vybudování slavnostního osvětlení hradu. Ve vlastní režii díky příspěvku zřizovatele bude vybudována nová bytová jednotka pro kastelána hradu ze stávajících kanceláří v přízemí vstupní budovy, čímž dojde k zajištění důslednější ochrany celého hradního areálu. Nové zázemí správy hradu vznikne v obnovené budově čp. 2.

Celoroční provoz hradu se vzhledem k probíhající rekonstrukci v roce 2011 nepodařilo udržet. Hrad bude otevřen od 5. března, kdy budou probíhat dva výjimečné víkendy otevřených dveří ve stylových pokojích ubytovny. Poté budou postupně zpřístupňovány obnovené vnitřní prostory hradu. Hlavní sezóna by probíhající rekonstrukcí neměla být výrazně omezována.

Kulturní program v roce 2011 bude zcela nový. Tradiční akce zůstávají zachovány, budou mít však novou náplň. Mimo to vznikají akce nové, které na hradě dříve nebyly pořádány. V rámci Svojanovského léta 2011 budou konány následující kulturní akce:

Velikonoce na hradě ve dnech 23. – 24. dubna (akce přenášející návštěvníky do historie – tradiční velikonoční veselice, v areálu hradu budou předváděna historická řemesla, bude hrát dobová hudba a chybět nebudou šermíři).

Hradní jarmark ve dnech 21. – 22. května (tradiční jarmark s dobovými řemesly, doprovodný program návštěvníky přenesse do 19. století).

Prázdniny začínají – na Svojanov za kejklířem a kouzelníkem ve dnech 2. – 3. července (akce určená dětem a rodinám s dětmi, formou tradičních hradních slavností budou probíhat představení kouzelníka, kejklíře, ukázky historických tanců a historického šermu, po oba dny budou probíhat soutěže a hry s vlastivědnou tematikou pro děti).

Divadelní pouť ve dnech 30. – 31. července (v roce 2011 se bude jednat již o 21. ročník, účinkující divadelní soubory budou vybírány tak, aby byly stylové, aby představovaly divadelní kulturu období 19. století, nejen divadelní soubory, ale i doplňující atrakce akce budou odpovídat 19. století – různí kejklíři, pouliční umělci, herci na chůdách apod.).

Třicetiletá válka na Svojanově ve dnech 20. – 21. srpna (jednotlivá vystoupení několika skupin věnujících se tomuto období, hromadná bitva, dobývání hradu, celodenní oživení hradu, volné potyčky).

Slavnosti lovu ve dnech 24. – 25. září (šerm, trubači, sokolníci, lovčí se psy, ohnivě večerní vystoupení, zcela nová akce s loveckou tematikou připomene oblíbenou tradici majitelů hradu nejen v 19. století).

Úkolem příštích let zůstává zajistit financování obnovy zbývajících částí hradu, především jihozápadního úseku vnějšího hradebního obvodu a hradní zahrady. Vzhledem k celkové koncepci obnovy hradu je velmi žádoucí také tyto části upravit do podoby z 2. poloviny 19. století. Dle dosavadních zjištění je dosažení na potřebné finance stále reálné.

Miloš Dempír, DiS.
Hrad Svojanov
Ředitel